

PORNAISTEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

Pornaisten kunnanvaltuustolle

PORNAISTEN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuustossa päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Lisäksi tarkastuslautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa vuosittain valtuustolle arviointikertomuksen.

1.2 Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanvaltuuston valitsemat tarkastuslautakunnan jäsenet ja heidän varajäsenensä 2025–2028 ovat

Varsinaiset jäsenet

Vesa Palmgren, puheenjohtaja
Jenny Vilkmán, varapuheenjohtaja
Anni Lahti
Teijo Laaksonen

Henkilökohtainen varajäsen

Hannele Tuominen
Vesa-Pekka Husso
Timo Harhakoski
Kaarina Järvenpää

Tarkastuslautakunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esityksestä ja pöytäkirjanpitäjänä on toiminut HT, JHT Mark Lassfolk BDO Auditor Oy:stä.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2025 arviointiin liittyen viisi kertaa. Lautakunta on kokouksissaan perehtynyt kunnan toimintoihin ja sekä asetettujen tavoitteiden toteutumiseen muun muassa kuulemalla viranhaltijoita ja työntekijöitä. Painopistealueina tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arvioinnissa ovat olleet kunnan taloustilanteen lisäksi kuntastrategia, sivistystoimi ja tekninen toimiala. Arviointikäynti tehtiin Yhtenäiskoululla. Tarkastuslautakunta on lisäksi seurannut tilintarkastussuunnitelman toteutumista.

Arviointi on tehty kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan allekirjoittaman vuoden 2025 tilinpäätöksen sekä siihen kuuluvan toimintakertomuksen pohjalta. Arvioinnissa korostuvat arviointivuoden painotukset sekä lautakunnassa käsitellyt asiat.

1.3 Tilintarkastus

Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteutumisesta. Tarkastuslautakunta edellyttää, että tilintarkastusraporteissa esitetyt havainnot ja suositukset johtavat korjaaviin toimenpiteisiin.

3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valtuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle (lautakunta) hyväksytyistä tulostavoitteista, keskeisistä suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioituista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Investointiosassa valtuustoon nähden sitoviksi on määritetty seuraavat investointiryhmät: irtain omaisuus, talonrakennushankkeet, maa- ja vesirakennushankkeet, aineeton omaisuus ja kiinteistöjen osto sekä erikseen sitovina yli 500.000 euron talonrakennushankkeet. Tuloslaskelmasta valtuustoon nähden sitovia ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut (yhteensä).

3.1 Toiminnalliset tavoitteet

3.1.1 Keskusvaalilautakunta

Tilikauden aikana järjestettiin kuntavaalit sekä aluevaalit. Keskusvaalilautakunta kokoontui kertomusvuonna kahdeksan kertaa. Lautakunnan päätöksistä ei jätetty valituksia.

3.1.2 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen vastuualueeseen kuuluvat yleishallinto, henkilöstöhallinto, taloushallinto, elinkeinoelämän kehittäminen, maaseutuhallinto ja kuntakehitystoimiala. Toiminnallisia tavoitteita on asetettu yleishallinnolle, henkilöstöhallinnolle, maa- ja metsätiloille, rakennusvalvonnalle ja ympäristönsuojelulle sekä kuntakehitystoimialalle, johon kuuluvat tekninen hallinto, kaavoitus, kiinteistötoimi (joka sisältää ruoka- ja puhdistuspalvelut sekä rakennusten kunnossapidon), liikenneväylät ja yleiset alueet ja vesihuoltolaitos.

Yleishallinnon toiminnallisista tavoitteista digitaalisuuden lisäämiseen tähtäävä tavoite ei vielä valmistunut tilikauden aikana. Tasapainoiseen talouteen liittyvä tavoite ei toteutunut tilikauden aikana verotulojen jäädessä alle talousarvion, talouden tasapainottamistoimenpiteitä kuitenkin jatketaan. Samoin asukas määrän kasvu kuntastrategian mukaisesti ei toteutunut asukasluvun laskiessa 37 asukkaalla edellisestä vuodesta, verrattuna talousarvioon asukasmäärän toteuma alitti tavoitteen 126:lla asukkaalla. Kunnan taloudelliset tunnusluvut eivät ylitä ns. kriisikuntakriteerejä, joten tämä tavoite saavutettiin. Lainamäärä on tilikauden aikana kasvanut, johtuen monitoimihallinkehityshankkeesta, lainamäärä on kuitenkin verrokkikuntia alhaisempi, joten tavoite voidaan tulkita toteutuneeksi. Toimintamenojen kasvuun liittyvä tavoite toteutui myös toimintamenojen kasvun ollessa Pornaisissa 2,5 % kun kasvu keskimäärin oli 4 %. Osallistamissuunnitelma noudatettiin ja tätä tullaan päivittämään keväällä 2026 uutta kuntastrategiaa tukevaksi.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asukasluvun heikkoon kehitykseen asetettuun tavoitteeseen verrattaessa. Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että tulevat investoinnit tulevat kasvattamaan kunnan lainamäärää merkittävästi tulevina vuosina, tämä korostaa talouden tasapainottamiseen tähtäävien toimenpiteiden tärkeyttä, toimintamenojen kasvua tulee edelleen pyrkiä hillitsemään.

Henkilöstöhallinnon toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin. Henkilöstöhallinnon prosessin sähköistäminen on edennyt pitkälle. Kehityskeskustelukierros on käyty. Sairauspoissaolojen määrä on edellisen vuoden tasolla. Työtyytyväisyyskyselyä ei järjestetty tilikauden aikana, vaan seuraavan kerran vuonna 2026.

3.1.3 Kuntakehitystoimialalla toiminnalliset tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Kuntakehityksen hallinnon toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Uusyritysneuvontapalveluihin liittyvät tavoite toteutui, Keuken toteuttaman asiakastytyväisyyskyselyn mukaan 96 % vastaajista

suosittelisi Keuken palveluita muille yrityksille. Vuoden aikana toiminnan lopettaneiden yritysten määrä oli 19 vuoden aikana aloittaneiden yritysten määrän ollessa 30, nettomuutos oli näin ollen 11 kappaletta yritystä myönteinen.

Elinkeinoasiat Yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden määrä oli vuonna 2025 keskimäärin 76 henkilöä. Yrityksille suunnatun kuntalisän myöntämisen ehdot hyväksyttiin kunnanhallituksessa 15.9.2025. Yritystilaisuuksia järjestettiin asetetun tavoitteen mukaisesti kolme kappaletta.

Kaavoituksen ja maankäytön Valmisteltaviin asemakaavoihin laadittiin ympäristöselvitykset Pornaisten portin sekä monitoimihallin/kerrostalo-hankkeen osalta. Metsänhoitosuunnitelma ja hakkuut kilpailutettiin vuoden aikana. Maankäytön kehityskuvan valmistelua ei aloitettu.

Rakennusvalvonta ja ympäristösuojelu Rakennusjärjestyksen päivittäminen ei valmistunut tilikauden aikana, myöskään uuden yhteistyösopimuksen valmistelua Askolan kanssa ei ole aloitettu. Myönnettyjä lupia oli yhteensä 77 kappaletta tavoitteen ollessa 109 kappaletta yhteensä.

Aiempien vuosien arviointikertomuksen tapaan tarkastuslautakunta ehdottaa edelleen, että jatkossa ilmoitettaisiin myönnettyjen lupien lisäksi tilikauden aikana haettujen lupien määrä. Samoin tarkastuslautakunta ehdottaa, että lupien käsittelyajalle asetettaisiin tavoite, koska sujuva lupaprosessi tukee kunnan tontinmyyntiin- ja asukasluvun kasvattamiseen tähtäviä tavoitteita.

Maa- ja metsätilojen hoidolle asetettu toiminnallinen tavoite on saavutettu riittävässä määrin.

3.1.4 Tekninen toimiala

Tekninen hallinto Investointien toteuma oli 80 %.

Kiinteistötoimi Kiinteistöjen kunnossapidon asianmukaiseen huolehtimiseen tähtäävät pitkäntähtäimen suunnitelmat ovat aloittamatta. Yhtenäiskoulun ja Wanhan puukoulun osalta kuntotutkimukset tehty, joiden perusteella laaditaan Yhtenäiskoulun uudistamishankkeen tarveselvitystä.

Liikenneväylät ja yleiset alueet Katujen perusparannusohjelmaa ei aloitettu myöskään tilikauden 2025 aikana.

Vesihuoltolaitoksen tavoite vesihuollon perusparannusohjelmasta ei vielä kukaan aloitettu. Vuotoveden tavoite toteutui vesilaitoksen osalta toteutuneen määrän ollessa tavoitteen mukaisesti 12 % niin vesi- kuin viemärlaitoksessa.

3.1.5 Sivistystoimiala

Toiminnallisia tavoitteita on asetettu sivistystoimen hallinnolle, varhaiskasvatukselle, esi- ja perusopetukselle, kulttuuripalveluille, kirjastopalveluille, musiikkioppilaitoksille, kansalaisopistolle, nuorisopalveluille ja liikuntatoimelle.

Sivistystoimen yhteiset/hallinnon toiminnalliset tavoitteet koskien kunnan hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa edistämistä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi on vielä työn alla. Tarkastuslauta kiinnittää huomiota, että tavoitteen toteutumisella lienee myönteinen vaikutus kunnan HYTE-kertoimen kehitykseen, jolla taas on myönteinen vaikutus kunnan valtionosuuksiin.

Varhaiskasvatukselle

Linninlaulun päiväkodin osalta käynnistettiin korjaustoimenpiteet kuntotutkimuksen havaintojen perusteella. Pätevän henkilöstön saantia koskevan tavoitteen osalta on todettu, että lastenohjaajien

saanti on ollut hyvällä tasolla, mutta varhaiskasvatuksen opettajien saatavuus on heikompi. Palvelumuotojen monimuotoisuutta koskevan tavoitteen osalta on todettu, että varhaiskasvatustoiminnan järjestämisen rakenteessa tapahtuneista muutoksista johtuen kunnallisessa päiväkodissa olevien lasten määrä on kasvanut samalla kuin lasten määrä muissa toimintamuodoissa on vähentynyt. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kyseinen kehitys koskee koko maata. Lapsimäärän toteumat (lapsia yhteensä) oli 233 lasta tavoitteen ollessa 266 ja vuoden 2024 määrän ollessa 231 lasta.

Esi- ja perusopetukselle Kouluvalmentaja- ja -yhteisöpedagogi on vakinaistettu vuoden aikana tukien terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita. Henkilöstökustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta n. 24 tuhatta euroa, oppilasmäärä on kuitenkin vähentynyt, joten toiminnan kustannukset eivät ole toteutuneet oppilasmäärän muutosten suhteessa.

Oppilasmäärän väheneminen jatkui tilikauden aikana oppilasmäärän ollessa 607 oppilasta, tavoitteen ollessa 621 oppilasta ja vuoden 2024 toteuman 640 oppilasta. Verrattuna vuoteen 2022 oppilasmäärä on tippunut 109:lla lapsella tai n. 15 %, muutosta voidaan pitää merkittävänä.

Kulttuuripalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin.

Kirjastopalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin.

Vapaa-aika palveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat riittävässä määrin.

3.2 Talouden tavoitteet

3.2.1 Hallinto- ja taloustoimiala

Toimialan toimintakatteen toteuma oli ~98 % alittaen talousarvion ~25 t€:lla. Toimintatuotot ja toimintamenot toteutuivat talousarviota mukailleen.

3.2.2 Kuntakehitystoimiala

Toimialan toimintakatteen toteuma oli ~110 % ylittäen talousarvion täten ~129 t€.

Toimintatuotot alittuivat 159 t€, joten talousarviopoikkeama juontaa toimintatuottojen arviotua pienempään toteumaan. Tonttien myynti oli aiempia vuosia parempaa, tilikauden aikana laadittiin 8 luovutuskirjaa, koskien kuutta asuintonttia ja kahta yritystonttia. Lisäksi tehtiin neljä asuintonttia koskevaa vuokrasopimusta, yksi yritystonttimääräala ja yksi yritystonttia koskeva vuokrasopimus.

3.2.3 Tekninen toimiala

Teknisen toimialan toimintakatteen toteuma oli 97 % alittaen talousarvion 50 t€:lla. Toimintatuotot ja toimintakulut toteutuivat talousarviota mukailleen.

3.2.4 Sivistystoimiala

Sivistystoimialan toimintatuottojen toteuma oli ~101 %. Tuottojen toteuma alittui ~50 t€:lla, pitkälti pienentyneestä saatujen avustusten määrästä, kulujen ylittyessä ~64 t€:lla. Myönteisenä seikkana tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että verrattuna alkuperäiseen talousarvioon toimintamenot alittuivat ~84 t€.

3.2.5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Kunnan tuloslaskelma toteutui muutettua talousarviota hiukan heikommin, alkuperäistä talousarviota merkittävästi heikommin. Toimintatuotot alittivat 165 t€ (3 %) muutetun talousarvion, toimintakulujen toteutuessa muutettua talousarviota mukailleen ylittäen muutetun talousarvio 96

t€:llä. Toimintakate oli näin ollen 261 t€ muutettua talousarviota heikompi (102 %), alkuperäiseen talousarvioon verrattuna toteuma oli 291 t€ heikompi. Merkittävimmät talousarviomuutokset -300 t€ liittyi verotuloarvion muuttumiseen ja -158 t€ palvelujen ostojen lisäykseen. Myönteisenä seikkana todetaan, että henkilöstömenojen määrärahaa laskettiin 195 t€, toteuman kuitenkin jäädessä vielä muutettua talousarviota 96 t€ pienemmiksi. Valtionosuudet toteutuivat talousarviota 175 t€ suurempana, luku sisältää kuitenkin kunnalle myönnetyn harkinnan varaisen valtionosuuden korotuksen 148 t€. Poistot toteutuivat talousarviota 78 t€ suurempina. Tilikauden tulos muodostui tappiolliseksi 1.051 t€, ollen näin muutettua talousarviota 60 t€ heikompi ja alkuperäistä talousarviota 390 t€ heikompi.

3.2.6 Investointiosan toteutuminen

Talousarviossa esitetyistä investointimenoista (kunta+vhl) jäi toteutumatta 800,7 t€, investointimenojen toteuman ollessa 3,28 m€. Toteutumisaste oli nettomääräisesti 80 %.

Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin, että investointien toteumaprosenttiin korottavasti vaikuttaa osaltaan muutamien kohteiden määrärahaylitykset, esim. ryhmäkodin muutostyö 176 t€ ja aurinkolinnan purku 61 t€. Määrärahaylitykset huomioiden toteumaprosentti asettuu noin 75 % tasolle, joka on parannusta aiempien vuosien toteumasta.

3.2.7 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosa toteutui pitkäaikaisten lainojen lisäysten ja vähennysten osalta talousarviota 800 t€ suurempana kun monitoimihallihanketta varten nostettiin lainaa 5 milj. euroa. mukaisesti. Toiminnan ja investointien rahavirta toteutui arvioitua 843 t€ paremmin, johtuen siitä, että investointeja toteutettiin 816 t€ vähemmän kuin arvioitu. Maksuvalmiuden muutos oli 1,3 m€ arvioitua parempi, johtuen käytännössä investointien arvioitua pienemmästä toteumasta sekä arvioitua suuremmasta lainannostosta.

4 HENKILÖSTÖ

Kunnan henkilöstömäärä (HTV 2) oli 184,4 henkilöä, henkilöstömäärän ollessa 192,2 henkilöä vuonna 2024.

Henkilöstökulut kasvoivat 1,4 % edellisestä vuodesta, kunta-alan keskimääräinen henkilöstömenojen kasvu oli 2,8 %, joten Pornaisten kehitystä voidaan pitää hyvänä.

Sairauspoissaolot olivat 14,2 pv/henkilö, ollen 0,1 kalenteripäivää vähemmän kuin edellisvuonna.

5 MUITA HAVAINTOJA

Menneen vuoden aikana hyväksyttiin kunnan kiinteistöstrategia vuosille 2025-2029.

Tarkastuslautakunta toteaa erittäin myönteisenä seikkana kiinteistöstrategian valmistumisen ja kiinteistöjen salkutuksen, jonka avulla pystytään kohdentamaan olemassa olevat resurssit kohteisiin, jotka nähdään olevan kunnan palvelutuotannon käytössä pidemmällä tähtäimellä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on tärkeätä varmistaa, että kunnan kiinteistöt, joissa kuntalaiset toimivat ovat asianmukaisessa kunnossa ja tukevat kohteissa oleskelevien ihmisten hyvinvointia (mm. Aurinkomäki ja Linnunlaulu).

Tarkastuslautakunta suosittelee, että vuosittain toistuvien ennalta-arvaamattomien töiden osalta kilpailutettaisiin puitesopimukset.

Tarkastuslautakunta toteaa, että aiempien vuosien suositusten mukaisesti vuoden aikana on tehty työhyvinvointikysely. Tarkastuslautakunnan tietojen mukaan vastausprosentti kuitenkin jäi matalahkoksi. Tarkastuslautakunta suosittelee, että kysely toteutettaisiin myös tulevana vuosina ja, että henkilöstöä kannustetaan osallistumaan kyselyyn. Tarkastuslautakunta toteaa, että tilinpäätöksessä ei edelleenkään ole esitetty henkilöstön vaihtuvuusprosenttia.

Tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä seikkana, että tonttimyyntitavoite on talousarviossa laskettu tasolle 300 tuhatta euroa edeltävien vuosien tasolta, todeten kuitenkin, että vuonna 2025 asetetun tavoitteen toteuma oli 140 tuhatta euroa alittaen asetetun tavoitteen reilusti.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että tulevana vuosina talousarvion tonttimyyntitavoitetta laskettaisiin menneiden vuosien toteutuneiden kauppojen keskiarvon tasolle.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asukasluvun laskuun ja toteaa asukasluvun kasvun olevan kunnan strateginen tavoite.

Kunnan taseessa on tilinpäätöksessä 2025 kertyneitä ylijäämiä 9,88 m€ ja taloussuunnitelmassa 2026-2028 kertyneiden ylijäämien ennustetaan pienenevän 1,26 m€, talous on nykyisellään kuntalain mukaisessa tasapainossa. Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota kunnan meneillään oleviin ja tuleviin merkittäviin rakennushankkeisiin (esim. Monitoimihalli, Yhtenäiskoulu), jotka tulevat kasvattamaan kunnan lainakantaa, rahoituskuluja ja poistokuormaa merkittävästi tulevana tilikausina. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan, tulevien vuosien investoinnit huomioiden, on ensiarvoisen tärkeitä edistää talouden tasapainottamiseen tähtäviä toimenpiteitä, vaikkakin tuleville vuosille suunnitellut investoinnit saattavat johtaa tulonkasvattamistarpeeseen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan viestintä on edelleen jatkunut myönteisesti.

Kehittää yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, jotta varmistetaan kunnan kannalta mahdollisimman suotuisa kehitys yhteisissä asioissa, mm. sote-palvelut kunnan alueella.

6 YHTEENVETO

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa riittävässä määrin ja toiminta on järjestetty riittävän tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla vuonna 2025. Tilikauden arvioitua heikompaan tulokseen vaikuttavat etenkin toimintatuottojen ja toimintamenojen arvioitua heikommät toteumat. Verotulot toteutuivat talousarviota mukailleen, valtionosuudet taas toteutuivat arvioitua 175 t€ suurempana, josta kuitenkin 148 t€ oli VM:n myöntämää harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta. Kunnan tulevien vuosien merkittävät investoinnit tulevat rasittamaan kunnan taloutta merkittävästi. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tuleviin muutoksiin tulee valmistautua proaktiivisesti, jotta kertyneet ylijäämät ja taloudellinen tasapaino saadaan säilytettyä.

Edellä kirjattujen havaintojen perusteella tarkastuslautakunta esittää, että kunnanhallitus,

- kääntää kunnan asukasluvun kasvuun ja jatkaa tonttien markkinointia ja myyntiä hankalasta markkinatilanteesta huolimatta
- toteuttaa toimia kunnan talouden tasapainon säilyttämiseksi myös tulevina vuosina

Pornaisissa 6.5.2026, sähköinen allekirjoitus

Vesa Palmgren, puheenjohtaja

Jenny Vilkmán, varapuheenjohtaja

Anni Lahti, jäsen

Teijo Laaksonen, jäsen